

Riktlinjer för tobaksfri förskola, skola och fritidsverksamhet i Haninge kommun.

Nästan alla (90 %) som börjar röka eller snusa gör det innan de fyllt 18 år. I Haninge röker 10 % av eleverna i år 9 dagligen eller ibland och 24 % i år 2 på gymnasiet. Totalt är andelen elever som använder tobak 13 % i år 9 och 28 % i år 2 på gymnasiet. Debutåldern för tobak är 12,7 år för flickor och pojkar i år 9. (*Stockholmsenkäten 2016*).

Tobak en riskfaktor för hälsa

För att på bästa sätt förebygga tobaksbruk i förskola- skola och i Kultur och fritids fritidsverksamhet krävs en långsiktigt och fungerande plan och samverkan mellan de förvaltningar som dagligen arbetar med barn och ungdomars trygghet, hälsa och utveckling. Det tobaksförebyggande arbetet är på så sätt en strategisk aktivitet i kommunens övergripande ANDT-arbete, vilken följs upp av satta indikatorer för måluppfyllelsen.

Forskning visar att ju mer vanligt förekommande tobaksprodukter och tobaksbruk är på en skola eller i fritidsverksamheten desto fler barn och unga riskerar att börja bruka dem. En accepterande inställning till tobaksbruk bland personal och elever/besökare ökar risken att vi får fler tobakskrukande barn och unga. Tidig tobaksdebut är ofta en del av en större problematik. En skola och fritidsverksamhet fri från tobak har visat sig vara en viktig skyddsfaktor för barn och ungas trygghet, hälsa och utveckling.

Nationella mål för tobaks-, alkohol och drogpolitiken 2016-2020

Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska.

Haninge kommuns policy för förebyggande arbete mot droger

Totalkonsumtionen av tobak, alkohol och andra droger ska minska och därmed även de medicinska och sociala skadeverkningarna. För narkotika gäller nolltolerans och för barn och ungdomar under 18 år accepteras ingen användning av droger. Med drog avses en substans som verkar berusande/sinnesförändrande och är beroendeframkallande. Hit räknas tobak, alkohol, narkotika, lättflyktiga lösningsmedel, tändargas anabola steroider samt läkemedel eller andra sinnesförändrande preparat som brukas utan läkares föreskrift. Med barn menas alla under 18 år.

Haninge kommuns personalpolitiska program

Rökförbud gäller under arbetstid för all personal anställd i Haninge kommun.
(*Rökfri arbetstid, Dnr: KS 227/2009.*)

Vad är tobak

En tobaksvara är en vara som till någon del innehåller tobak och som är av sedd att rökas, snusas eller sugas på. Handlingsplanen likställer även nikotinfria produkter som exempelvis e-cigarett med tobaksvaror då dessa har en åldersgräns på 18 år. (Undantag kan göras om läkare i samråd med målsmän föreskriver tobaksavvänjning på recept för personer under 18 år).

Vision

Haninges förskolor, skolor (UBF) samt fritidsverksamheter (KOF) är tobaksfria.

KS mål 1 – God folkhälsa

Andel elever boende i Haninge som inte använder alkohol, narkotika, tobak och dopningsmedel (ANDT) Rapportering: Delår 2, årsredovisning jämna år.

Plan för tobaksfri förskola, skola och fritidsverksamhet

Samtliga linjechefer/rektorer inom förskola, skola samt verksamhetschefer inom Kultur- och fritidsförvaltningen har en gemensam syn på tobak och har utifrån riktlinjerna enats om att tobaksfri tid ska råda på alla förskolor, skolor och Kultur och fritidsförvaltningens fritidsverksamheter. Tobaksfri skoltid och fritidsverksamhet innebär att personal, elever och besökare inte utsätts för tobaksrök eller snus under vistelsen i kommunens verksamheter. Tobaksfri tid innebär att det inte är tillåtet för personal, elever eller besökare att använda tobaksprodukter i anslutning till förskolan, skolans eller fritidsverksamhetens öppettider. Det innebär även att det inte är tillåtet för personal eller besökare att använda tobak under exempelvis utflykter, läger eller idrotts/friluftaktiviteter.

Indikatorer

- Andelen elever i år 9 och 2 på gymnasiet som röker ”dagligen” eller ”ibland” skall minska (*Stockholmsenkäten 2016 i jämförelse med resultat i kommande mätningar 2018, 2020*).
- Andelen elever i år 9 och 2 på gymnasiet som snusar dagligen eller ibland skall minska (*Stockholmsenkäten 2016 i jämförelse med resultat i kommande mätningar 2018, 2020*).
- Andelen elever i år 9 och år 2 i gymnasiet som uppger att själva köper cigaretter och snus i butik skall minska. (*Stockholmsenkäten 2016 i jämförelse med resultat i kommande mätningar 2018, 2020*).

- Haninges skol- och fritidsverksamheter är rökfria. (*Avstämning med Södertörns miljö och hälsoskyddsförbunds (SMHOF) tillsynsresultat av rökfria barn och ungdomsmiljöer 2017*).

Uppföljning - rapportering

Riktlinjerna och verksamheternas arbete följs upp läsårsvis av förskolans-, skolans och fritidsverksamhetens chefer i samverkan med elevhälsoteam, elev-, och föräldraråd samt varje skolas Ungsamgrupp. En sammanställning sänds till lokala chefsrådet och socialförvaltningens samordnare för drogprevention.

Riktlinjerna revideras vart fjärde år och synkroniseras med Haninge kommuns övergripande policy och handlingsplan för ANDT (alkohol, narkotika, dopning och tobak).

Övrig samverkan

En viktig framgångsfaktor i det hälsofrämjande arbetet är goda kontakter och relationer mellan olika aktörer i UNGSAM och lokalsamhället.

- **Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMHOF)** har tillsyn över att fritidsgårdar, förskole- och skolgårdar är rökfria enligt tobakslagen. Vid tillsyn kontrolleras att miljön är rökfri och om verksamheten har en handlingsplan för tobaksprevention.
- Polismyndigheten och socialförvaltningens förebyggarteam samverkar vid tillsyn av butiker i Haninge som säljer tobak och folköl enligt tobaks- och alkohollagen.
- Socialförvaltningen och polisen deltar i kommunens UNGSAM-grupper där ANDT- och brottsförebyggande frågor kontinuerligt tas upp/behandlas.

Riktlinjer för tobaksfri tid i Haninge kommuns förskola, skola och fritidsverksamhet

Samtliga rektorer (UBF), verksamhetschefer (KOF) och samarbetspartners inom UNGSAM har enats om att verka för att följande riktlinjer följs och att varje förskola, skola och fritidsverksamhet har rutiner i form av policy och planer som beskriver verksamhetens tobaksförebyggande arbete i vardagen enligt nedan.

- Tobaksfri skoltid och fritidsverksamhet råder på samtliga kommunala förskolor, skolor (UBF) och fritidsverksamheter (KOF) i Haninge kommun.
- Tobaksfri skol- och fritidsverksamhet innebär att inget tobaksbruk bland personal och barn/ungdomar ska förekomma under verksamhetstid.
- All personal har ansvar att följa handlingsplanen och agera som förebilder genom att ge barn och ungdomar ett salutogent tobaksfritt bemötande och en tobaksfri miljö.
- Verka för att tobaksfri tid även råder för externa besökare så som föräldrar, andra besökare (leverantörer, hantverkare et. c.) som inte är anställda av Haninge kommun.
- Tobakslagen är en skyddslag (1993:581§2) vilken innebär att rökförbud råder på förskolan, skolans och fritidsverksamhetens område dygnet runt, året om. För elever och besökare i Haninges förskolor, skolor och fritidsverksamheter gäller även tobaksförbud utanför skolområdet/fritidsverksamheten under all verksamhetstid.
- Delaktighet och inflytande; Vårdnadshavare, barn och ungdomar, all personal ska känna till planen och dess innehåll. Planen ska årligen diskuteras och kommuniceras på exempelvis föräldramöten, föräldraråd, personalmöten, elevråd/hälsoteam eller gårdsråd etc.
- Tobaksavvänjning ska erbjudas till barn, ungdomar och personal som vill sluta röka eller snusa.
- Inga askkoppar ska finnas på förskolans, skolans eller Kultur och fritids verksamhetsområde.
- Tydlig skyltning om tobaksfri verksamhet (dygnet runt gällande cigaretter enligt tobakslagen) ska finnas.
- WHO:s tobaksfria dag den 31/5 och tobaksfria veckan (vecka 47) uppmärksammas alltid med någon aktivitet

Övrigt

- HANNA-mottagningen och samordnare för drogprenvention (SOF) erbjuder personal fortbildning inom ANDT (alkohol, narkotika, dopning, tobak) vid behov och efterfrågan.
- SOF – erbjuder personal utbildning i föräldramötesprogrammet EFFEKT i skolår 7 -9 och år 1 på gymnasiet.
- En ”verktygslåda” med metodstöd finns tillgänglig på kommunens intranät.

